

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UKA2019/Imm. 023

4. oktober 2019

Aqqaluaq B. Egede

Uunga siunnersuut: Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx. Xxx 2019-imeersoq

(Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq)

Uummassusilinnik atuneq tassaassaaq uummassusilinnik piujuartitsinermik tunngavilik. Piujuartitsineq inuit uumassusillillu imminnut iluaqusersoqatigiittuarnissaannik tunngaveqartoq torrallataavoq. Piniakkanik uumassusilinnillu tamanik piujuartitsineq aamma tassaavoq aalisarnermik piniartuunermillu inuussutissarsiteqartunik piujuartitsinissamik aallaaveqartoq. Aalisagaqartuarnissaa, piniagasaqartuarnissaalu pisuussutaapput aamma aalisartunik piniartunillu piujuartitsisussaapput.

Pisuussutunik uummaatsut atorneqarnermikkut nunguttussaapput uteqqittussaangitsut. Pisuussutivut uummassusillit kinguaassiornermikkut eqqortumillu aqutsinikkut piujuartinneqartussaapput, pisassiivallaarnikkut imaaliillaannaq innarlerneqarsinnaasut. Pisuussutit uummassusillit, taakkunanngalu inuussutissarsiortut piujuartinneqassapput. Tunngaviit taakku oqaatigeriarlugit, Naalakkersuisut inatsisissatut siunnersuutaat Inuit Ataqatigiinnit isummorsorfigissavarput.

Inatsisartut inatsisaat nunami imaanilu Kalaallit Nunaata oqartussaaffigisaani aalisarnikkut, piniarnikkut aallaaniarnermullu atuuttumik malitassiaavoq. Inuit Ataqatigiit iluarisimaarparput Naalakkersuisut inatsit manna isummerfigisassanngortimmassuk, nalilersuiuartariaqarpugummi inuiaqatigiittut pisuussutivut uummassusillit qanoq pitsaanerpaamik malitassaqarluni aqunneqarsinnaanersut. Aamma naalakkersuinikkut aqutsineq uummassusilinillu atuneq pitsaanerpaaq tamatta qanoq paasineripput nalilersugassaavoq.

Inatsimmi pineqartumi ukiut qaangiuttut takutippaatigut immikkut isiginiagasaqartugut. Uppernarsaatissaqartumik nalaattarpavut inuit ataasiakkaat piniagassanik aalisakkanillu malittarisassat malinnagit piniartartunik. Inatsisit malinnagit uumasooqassutsimut sunniuteqaqisumik iluaqusersorniartarneq akuerineqarsinnaanngilaq. Tamannarpiaq pillugu inatsimmi matumani naammattumik kinguneqartitsisarnersugut nalilersorluagassaasoq malugaarput. Inuiaqatigiit pisuussutaat uummassusillit, pingaartumik piniagassat aalisakkallu eqqarsaatigalugit mianersuussinerput naammattumik aqutsinikkut qulakkeerneqarnersoq nalilersugassaavoq.

Uppernarsarsinnaavarput aalisartut qeqertarsuup tunuani qalerallit ernumanartumik ikiliartornerarlugit qinikkanut saaffiginnittartut. Uppernarsarsinnaavarput aamma qinikkat piujuartitsinissamik tunngaviit malinneqarnissaannik noqqaasut aamma pinngortitaleriffiup

innersuussutaaniit marloriaammik annertunerusumik qaleralittassiinerat. Tamanna uppernarsaataavoq Naalakkersuisut erseqqilluinnartumik malitassaqaratik politikikkut akerleriittoqarnera tunngavigalugu pisassiisariaqalernerat. Tunuarsimaanngewaangalu oqassallunga ilaanni aamma misinnartarmat qinersisartoqassuseq illersorniarlugu qinerseqqajaasoqaleraangat pisassiipallannissaq anguniarneqalersartog.

Inuit Ataqtigiiit erseqqissarumavarput pissutsit malinnaaffigalugillu pisassiisarneq pillugu aamma pinngortitaleriffiup innersuussuteqartarnera pillugu annertuumik ajornartorsiuteqarnerput ersersinneqarmat. Paasinarsivormi pissutsit ilungersunartumik inissisimanagerat Inatsisartuni ilaasortat pisuussutigigaat. Uumassuteqassutsimut takussutissat tamakkiinerusut pissarsiarineqassappata aamma eqqortumik pisassiisarnissaq anguniarneqassappat, taava pinngortitaleriffiup annertunerusumik misissuisarnissaa anguniarlugu aningaasanut inatsimmi aningaasaliissutit malunnaatilimmik qaffattariaqarpagut.

Oqaannarsinnaanngilagummi pinngortitaleriffiup misissuisarnera naammaginangitsuusog. Naammaginantumik misissuinissaq politikikkut qulakkeerneqassasog Inuit Ataqtigiiit kissaatigaarput. Neriutigaarput aningaasanut inatsimmi pinngortitaleriffik immikkut aningaasaliissutinik qaffaavigineqassasog tamatta kissaatigisarput anguneqaqqullugu.

Piniagassat isumalluutit pissusissamisoortumik uumassuseqassutsimullu illersorneqarsinnaasumik qulakkeerinissaq inatsimmi §2-mi anguniarneqartog anguneqassappat suleqtigiiinneq Inatsisartut, aalisartut piniartullu aamma pinngortitaleriffiup sulinera imminnut naapertuunnerulernissaat pisariaqarmat aningaasaliinissaq timitaliiffisariaqarparput. Tamanna aamma aalisartuit pãiniartullu ukiuni ki9ngullerni uppernarsarpaat, tassami pinngortitaleriffik aalisartut piniartullu suleqtigiilluarnissaat annertusartariaqarpoq. Avaqqunneqarsinnaanngilarlu KNAPK suleqtiginissaa, kisianni aamma misissuinermi aalisartut piniartullu pinngortitaleriffiullu akornanni suleqtigeeriaatsip pitsaanerusup nassaarineqarnissaa suliassaammat.

Aalisartut piniartullu tamakkiisumik inuussutissarsiummik tassani aningaasarsiorfeqartut aamma saniatigooralugu piniartut aalisartullu ataatsimut amerleriarsimapput. Aalisarneq eqqarsaatigalugu Naalakkersuisut aningaasanut inatsimmi oqaasertaliussaata Inuit Ataqtigiiinniit maluginiarparput.

Naalakkersuisut "Aalisarneq pillugu politikkimi qulliunerusumik tunngaviit ataatsimiititaliarsuup sulinermini sinaakkutissai" aalajangersarsimavaat, ima oqaasertalikkamik:

Siulleq...

"Pisuussutinik nungusaataanngitsumik atuineq. Aalisarneq aalisakkat amerliartoqqinnissaat annertunerpaamillu atuineq qulakkeerniarlugit aalisakkanik pisuussutinik peqassutsikkut nungusaataanngitsumik atuineq tunngavigalugu ingerlanneqassaaq, aalisarneq taamaalilluni qaqugorsuarmulluunniit suliffissaqartitsinermut inuiaqtigiillu aningaasaqarnerannut suli tapersiinnaaniassammat.

Aappaat...

“Piffissami sivilisunerusumi aalisariutit aalisarsinnaassusiisa taakkulu aalisarnissamut periarfissaasa akornanni patajaatsumik piffissami sivilisuumi oqimaaqatigiisitsilerniuarluni naleqquttumik pissarsiaritinneqarsinnaasunik killiliineq (TAC pisassiissutillu) kiisalu aalisariaatsini ataasiakkaani aalisarsinnaassutsimik killiliinikkut pissarsiarineqarsinnaasunik killiliineq.”

Inuit Ataqaatigiinniit Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq aperinikkuarput ataatsimititaliarsuup sulinissaa pillugu Naalakkersuisut politikikkut siunniussanik suliaqarnikuunersut. Akineqarpugut Naalakkersuisumit pimneqartumiit tamanna pisimanngitsoq. Massakkulli aningaasanut inatsimmi oqaasertat atuarlugit paasivarput ataatsimiititaliarsuup sulinissaa pillugu Naalakkersuisut politikikkut sinaakkutissanik aalajangiussaqaarsimasut. Paasinninnerput malillugu aamma aalisartukillisaanissaq pissaaq aalisarsinnaassutsimik killiliinikkut aamma pissarsiarineqarsinnaasunik killiliinikkut anguniarneqarluni.

Matumani pineqartoq tassaammat TAC tunngavigalugu aalisarnissamut akuersissummik pigisaqartut aalisarsinnaassusiat aammalu aalisartut amerlassusiat.

Erseqqissarlara Inuit Ataqaatigiinnut pingaaruteqarmat piujuartitsinermik tunngaviup malinneqarnissaata aalisartunit, pinngortitaleriffimmiit aamma qinikkanit, kattuffinniit, kiisalu kommuniniit akuuffigineqarluni suliarineqarnissaa. Aaqqissuusseqqinniarnaq kingorna assortuussutaqqunagu aamma allanngorteqattaarneqaaqqunagu. Aalisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat siunissami attanneqarsinnaasoq pilersissallugu pingaaruteqarmat matoqqasumik ingerlatsineq, inuillu ikittuinnaat suliaqartillugit siunnersuusiortitaanerat inuppassuarnut sunniuteqartussat pillugit aalassatsitsisoqarnissaa Inuit Ataqaatigiinniit ilimasaarutiginiikuusarputajoraluartumik uppernarsilerunarpurput.

Tamannalu Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisup akisussaaffigissavaa Naalakkersuisut sinnerlugit. Taamanikkussamut takussavarput peqataatitsinani Naalakkersuinikkut aalisarneq pillugu inatsisissap isertuuserpalaartumik ingerlanneqartup sunniutissai imaannaanngippaseqisut sammineqarnissaat.

Inuit Ataqaatigiit sinnerlugit erseqqissarlara Piniarneq pillugu inatsit sammisarput toqqaannanngikkaluamik aalisarnermut inuussutissarsiuuteqartut inuussutissarsiutaannut arlalitsigut attuumassuteqarmat. Taamaalilluni mianersorfissanut ilaasorinarpoq aalisarbneq pillugu inatsisissap suliarineqarnissaa sioqqullugu massakkut aamma Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit inatsisissap allannguutissaasa suliarineqarnissaat. Aalisartorpassuupput aamma piniarnermik aallaaniarnermillu akuersissutillit. Aalisarneq pillugu inatsisissaq Naalakkersuisut suliaqarnikuunersut malillugu aalajangiiffigineqassappat aalisartut arlallit inuussutissarsiummik anillakartinneqartussaassapput. Taakkuli mattunneqannginnissaat inuussutissarsiummi isumalluuteqaannarnissaat anguneqassappat killilersuutit mattussisuunnginnissaat aamma qulakkeerniagassaavoq.

Taamaammat Inuit Ataqaatigiit Inatsisartut inatsisaat nutarterniarneqartoq una pillugu pissusissamisoornerpaatissagaluarpurput aalisarneq pillugu inatsisissap suliarineqareernerata

kingorna aatsaat nutarteriffiqassappat. Taamatut oqaaseqarlunga siunnersuut Inatsisartut ataatsimiititaliaani suliassanngorlugu ingerlatipparput, naak maannangaaq itigartinneqarnissaa periarfissaagaluartoq.